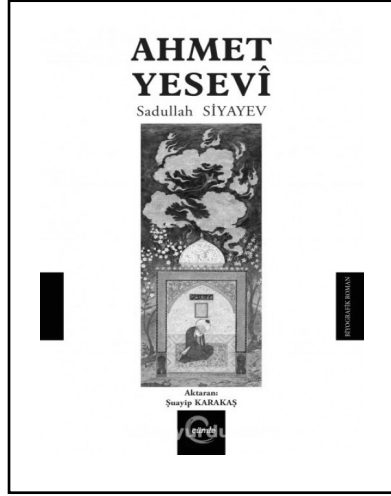

Tanıtma /Değerlendirme/Haberler
Review / Evaluation / News

**Sadullah Siyayev’in *Ahmed Yesevî* Adlı Romanı
Türkiye Türkçesine Aktarıldı.**

*Novel named Ahmed Yesevî of Sadullah Siyayev was
transferred to Turkey Turkish.*

Bâtır NARBAYEV*
Nadirhan HASAN**

Tanınmış Özbek yazarı Sadullah Siyayev’in “*Ahmed Yesevî*” adlı romanı, 2017 yılında İstanbul Aydın Üniversitesi öğretim üyesi Prof. Dr. Şuayip Karakaş tarafından Özbek Türkçesinden Türkiye Türkçesine aktarılarak yayımlanmıştır (Ankara: “*Cümle*” Yayınevi, 2017, 480 s.).

* Doç.Dr., Kastamonu Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatları Bölümü Öğretim Üyesi. Kastamonu/TÜRKİYE. bnorbaev@kastamonu.edu.tr

** Doç.Dr., Karabük Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatları Bölümü Öğretim Üyesi. Karabük/TÜRKİYE. nkhasanov@karabuk.edu.tr

Özbek edebiyatı araştırmacısı Prof. Dr. Şuayip Karakaş, aynı zamanda Özbek Türkçesinden birçok eser aktaran usta bir mütercimdir. Onun diğer çalışmalarını olduğu gibi “Ahmed Yesevî” romanının Türkiye Türkçesine aktarımındaki emeklerini de takdir etmek gerekir. Karakaş, romanı güzel bir Türkçeyle ifade edebilmiştir. Aktarma esnasında eserin orijinal diline, Orta Asya Türkçesine sadık kalmaya çalışması, onun Türkistan lehçeleri ve edebiyatlarına ne kadar hâkim olduğunu göstermektedir.

Ahmed Yesevî'nin hayatta olduğu yıllardan itibaren 20. yüzyılın başlarına kadar Pîr-i Türkistan'ın eserleri Türkistan'da henüz yasaklanmamıştı. Yurt dışında da -özellikle Türkiye'de- onun eserleri hakkında konuşmak ve yazmak sorun olmamıştır. Bugüne kadar Ahmed Yesevî'nin hayatı, fikir ve görüşleri, hikmetleri hakkında kitaplar yazılmış, bilimsel çalışmalar yapılmış ve hâlâ yapılmaktadır.

Sovyet devletinin ilk elli senesinde Ahmed Yesevî'nin şahsı ve sanatı eleştirilmiş, şiirlerini okumak ve incelemek yasaklanmıştı. Buna rağmen 70'li yıllarda Özbekistan'da onun eserleriyle ilgili bilimsel çalışmalar ve edebî eserler yazılmaya başlanmıştır. Nitekim ilk olarak Özbek edebiyatı tarihçisi Prof. Dr. Ergeş Rüstemov makaleler yayımlamıştır. Ondan sonra Prof. Dr. Necmeddin Kâmilov, Prof. Dr. İbrahim Hakkul, Prof. Dr. Ârif Osman gibi ilim adamlarının çalışmalarında, millî marş yazarı Abdullah Ârifoğlu'nun “*Sahipkiran*” dramında ve millî sanatçı Dedehan Hasan'ın şiir ve bestelerinde, Ahmed Yesevî'den bahsedilmiştir.

Pîr-i Türkistan'ı sanat diliyle anlatan eserler serisine, Türkistan şehri yakınındaki Karnak köyünde doğup büyüyen, ama Taşkent'te yaşayıp eserler veren tanınmış yazarımız Sadullah Siyayev, Ahmed Yesevî hakkındaki ilk romanı da katılmıştır (Taşkent: “*Özbekistan*” yayınevi, 2012, 336 s.).

Sadullah Siyayev'in edebiyat tarihimizde de müstesna bir yere sahip olan bu romanı, Ahmed Yesevî'nin tarihî ve edebî simasını betimlemede büyük bir tecrübedir ve ilk önce Uygur

kardeşlerimiz tarafından Uygur Türkçesine, ondan sonra, yukarıda da söylediğimiz gibi, Türkiye’de Sayın Şuayip Karakaş tarafından Türkiye Türkçesine aktarılmıştır.

Ahmed Yesevî’nin eserlerinden, onunla ilgili rivayetlerden ve Sadullah Siyayev’in romanından Yesevî’nin hem din âlimi, hem mutasavvif şair, hem haksever bir insan, hem de adaletli bir önder olduğunu anlamaktayız. Pîr-i Türkistan, sadece âlim ve şair olarak değil, şeyh olarak da hem sıradan kişilerin hayatında, hem de padişahlar nezdinde söz sahibiydi. Romanda Yesevî’nin o dönemdeki sıradan insanlarla birlikte padişah, vali, müftü, kadı ve imamlarla münasebetinin yanı sıra halkın üzerindeki pozitif etkisi anlatılmıştır.

Ahmed Yesevî’nin halkın üzerindeki bu etkisi sonucunda, halk da ona “Pîr-i Türkistan”, “Sultanü’l-Ârifin” ve “Şeyhü’l-Meşâyih” unvanlarıyla saygı göstermiş ve ona talebe olmuştur. Bu sevginin en güzel ifadesi: “Medine’de Muhammed, Türkistan’da Hoca Ahmet.” sözü olsa gerektir.

Roman, Ahmed Yesevî’nin Yesi (Türkistan)’den Mekke-i Mükerrreme’ye doğru yola çıkmasıyla başlamış, yolda İsficap (Sayram), Semerkant ve Gucdüvân (Buhara) gibi şehirlerde talebeleri ve yerli hükümdarlarla görüşüp, sonra vatanına dönmesi ile sonlanmıştı.

Yazar Sadullah Siyayev, eserin daha ilk sayfalarında roman kahramanları arasındaki diyaloglar vasıtasıyla Ahmed Yesevî’nin Türkistan halklarının hayatındaki rolünü şu şekilde anlatmaktadır:

Şehir pazarında Karnak köyünden gelen iki çiftçi elma ve üzüm satıyorlardı. Biri Yakışıklı Nizamettin, ikincisi Kara Kemal.

- Karaoğlan, duydun mu, Hazret-i Sultan hacca gidiyormuş.

Kemal o sepetten bu sepete elma aktarıyordu.

- Hayır, gerçekten mi? – deyip bir an durakladı.

- Gerçek, biraz önce sen ayakyoluna gittiğinde dervişler haykırarak geçtiler. “Şeyhül meşâyih, Sultanül ârifin Hoca Ahmed Yesevî Hazretleri Beytül-Mukaddese atlandılar!” dediler.

- *Bizi Allah lânetlemiş, yakışıklı, dedi Kemal canı sıkılarak, henüz Elikhanlar zulmünden kurtulmuştuk, şimdi pat diye tekrar Karahıtay üstümüze gelmesin de.*

- *Geleceğim derse, geliverir Karahıtay. Gorhan'a iki dünya bir adımlık.*

- *Şeyh ata yanımızda olursa, inşaallah, gelemez. Sultan Sencer, pîrimize mürit olmuş. İki satır mektup yazıp gönderirse, Sencer Bahadır, Gorhan'ın yolunu keser.*

- *Her ne ise, sultanım sağ salim dönsün de hacdan.*

- *İnşallah!*

- *Ne de olsa o arkamızı yasladığımız dağımız idi.*

-*Evet, belâ-kaza gelecek olsa, o tıpkı Karadağ gibi göğüsleyerek önünü kesiyordu (s.13-14)."*

Evet, Karnak ahalisinin Şeyh hakkında: "*Şeyh ata yanımızda olursa, inşaallah (düşman üstümüze) gelemez... Ne de olsa o arkamızı yasladığımız dağımız.*" demesi boşuna değildir. Ahmed Yesevî ile ilgili rivayetlerden anlıyoruz ki, Sultanü'l-Ârifin, halkın barış ve huzur içinde yaşaması için âdeta özel bir savunmacı, manevî bir kalkan konumundaydı.

Bir de burada: "*Sultan Sencer, pîrimize mürit olmuş. İki satır mektup yazıp gönderirse, Sencer Bahadır, Gorhan'ın yolunu keser.*" cümlesinden de Hazret-i Pîr'in sultan ve hükümdarlar üzerindeki etkisini görmek zor olmasa gerek.

Gerçekten de hikmetlerini Kur'ân ve hadislere dayanarak söyleyen Ahmed Yesevî, dönemindeki hükümdarları da, sıradan kişileri de haricî düşmandan koruyan bir dindar, inançlı yaşamaya ve şeriata sınıksız sarılmaya davet eden büyük bir şeyhtir.

Romanın konusuna geri dönecek olursak; bu uzun yolculukta olup bitenler bazen ilginç, bazen hüznü (Merv'deki veba sahnesi), bazen de zıt vak'alar fonunda anlatılırken Ahmed Yesevî'nin siması da etkileyici bir tarzda tasvir edilmiştir. Bu seyahatte okuyucu, Ahmed Yesevî'nin Süleyman Bakırganî, Baba Maçın ve Kutbeddin gibi talebeleri ile Ahmed Yesevî'ye karşı fitne ateşini yakmak isteyen Şihabeddin ve Eşrefhan kadı

gibi farklı karakterdeki olumsuz tiplerle beraber Rükneddin ve Mahmut Tamğaçhan gibi valilerle, roman kahramanları ile tanışır. Okuyucu, bu kahramanlarla Ahmed Yesevî arasındaki diyaloglardan onların kim ve ne olduklarını anlayabilir. Burada yazar Sadullah Siyayev'in hem bir edip, hem de bir araştırmacı olarak romanın başkahramanı olan Ahmed Yesevî'nin hayatının önemli devrelerini bazı başlıklar altında ve genişçe tasvir edebildiğine dikkat çekelim.

Şeyh yola devam ederken, birçok kişi kendi sorunlarıyla ilgili Ahmed Yesevî'ye müracaatta bulunurlar, ona danışır; vali ve beyler yolunu gözlerler, sıradan halk müşküllerini çözmek için şeyhin duasını almak ister.

Meselâ, romanın “Ağlama Müşfik Anam” başlıklı bölümünde kadınlardan biri torununu Ahmed Yesevî'ye gönderirken, Şeyh'e çocuklarını bırakıp hacca hazırlanan oğlundan söz eder. Ahmet Yesevî'ye “Arkasında henüz yürümeye başlamış beş balası var.” diye şikâyet ederek, oğlunun evde kalmasını ister. Şeyh o oğula, yani Abdür-rauf'a ve onun vesilesiyle etraftakilere (okuyuculara da) hitaben şöyle der:

- *Biz emr-i marufu söyleyip ne dedik? Anası babası sağ olduğu hâlde yetimlerini gözü yaşlı bırakıp Mekke yolunda sevap peşinde koşanlar perişan olsun! Râviler şöyle rivayet ederler. Bir şaşkın hac yolunda yorgun düşüp ibadet etmek için mescide girdi. Gördü ki, bir yolcu elbisesini yamıyordu. Ona sordu: ‘Allah yar olsun, nereye gidiyorsun?’ “Mekke’ye” – dedi yolcu. Misafir: “Anan var mı?” diye sordu. “Evet, var” – dedi yolcu. “Yolculuğundan anan razı mı?” – dedi misafir. Yolcu, bilmiyorum, deyip omuz kıstı. “Öyleyse, fırsatı kaçırma, ananın hizmetine atlan, - dedi misafir, - ben elli defa hac ettim. Baş açık, yalın ayak, yarı aç yarı tok bozkır ve çöllerde gezdim. Velâkin haccım kabul olmadı. Ben Mihriban validemin rızasını almamıştım. Ey, âsi bende, fırsat varken ananın huzuruna koş, onun ayaklarına kapan! İstersen, ben hac sevabını sana vereyim, sen ananı razı et ve eriştiğin sevincini bana ver!” Şaşkın yolcu geri döndü.*

Ahali uğuldadı. Haykırışlar, yüksek sesle okunan dualar yankılandı. Şeyh devam etti:

Ey müridimiz Abdurauf! Biz size mihriban validenizin sevincini reva gördük! Ananızı tavaf edin! Zira cennet anaların ayağı altındadır (s.38).

Romanda Şeyh, bu gibi yolunu şaşırarlara, özellikle halkı yöneten şah ve erkânına, halkı önemsemeyen bazı kadı ve müftülere de doğru yolu gösteren ulvî bir sima olarak tasvir edilir. Eserin diğer bölümlerinde -hikmetlerde de anlatıldığı gibi- Ahmed Yesevî halka haksızlık edip hata işleyen din görevlilerine sert uyarılarda bulunur, onlara gerçekleri göstererek haram ve helâlî ayırt etmeleri için öğütler verir.

Böylece, Sadullah Siyayev; Ahmed Yesevî döneminin hükümdar ve ulema tabakasından bile çekinmeden, onları uyarak te'dip ettiği, hatta yeri geldiğinde çeşitli yollarla mânen “cezalandırdığı” yönünü gerçekçi bir üslûpla tasvir etmiştir.

Hikmetlerinde tenkit ettiği bazı yalancı ve düzenbaz kadılara karşı sert tutumu da yazarın gözünden kaçmamıştır. Ahmed Yesevî'nin Şihabeddin Kadı ve Eşrefhan gibi olumsuz tiplere karşı yürüttüğü manevî mücadeleyi, buna örnek olarak gösterebiliriz.

Fitnecilerden Şihabeddin Kadı, Mevlüd Kâri ve Muhammed Resul gibiler Şeyh'in:

*Kadı, imam olanlar, haksız dâva edenler
Eşek gibi olmuşlar yük altında kalmışlar.
Haram yiyen hâkimler, rüşvet alıp yiyenler
Kendi parmağını dişleyip korkup durup kalmışlar.
Tatlı tatlı yiyenler, türlü türlü giyenler,
Altın tahta oturanlar toprak altında kalmışlar-*

gibi mısralarını başkalarının ağzından kaydederek, Ahmed Yesevî'yi kötü göstermek amacıyla padişaha takdim etmeyi planlarlar. Ahmed Yesevî ile Mahmut Tamğaç Han'ın hac yolunda görüşeceklerini öğrenip, bu kayıtları Semerkant valisi Mahmut Tamğaç Han'a gizli yollarla teslim etmek üzere anlaşılır. Bu

vazife Mavlüd Kârî'ye verilir, o da tüccar kıyafetiyle o yazıyı Mahmut Tamğaç Han'a götürür. Ama netice onların beklediği gibi olmaz. Sonuç itibariyle Pîr-i Türkistan'ın kerametiyle düşmanların sırları ifşa olur ve Mahmut Tamğaç Han onlara gerekli cezayı verir.

“Rükneddin Attan İndi” adlı bölümde, Ahmed Yesevî'nin halkın nezdindeki mevkii, ulema ve kadılardan üstünlüğü maharetle gösterilmiştir. Ahmed Yesevî'nin yolda olduğunu öğrenen Rükneddin, İsficap kadısını çağırıp ona Şeyh için bir otağ kurdurmasını ve Şeyh'i oraya davet etmesini emreder. Ama kadı ona cevaben:

“Düşüncem şu ki, şeyh hazretleri Semerkand veya İsficap kadısı değildir, Türkistan şeyhlerinin baş halkasıdır. Hoca Ahmed Yesevî cenapları, şahların huzuruna varmaz, bilâkis, şahlar hazretin huzurlarına varıp hayır duâ dilerler” (s.85) der ve Ahmed Yesevî'nin “şah u gedaya eşit merhamet ettiğini”, Rükneddin'in büyük dayısı Sultan Sencer'in devletin başkanı olsa bile şeyhe talebe olduğunu hatırlatır. Ve nihayet Rükneddin kendisinin ve Şeyh'in “kim” olduğunu anlar ve yola çıkıp Ahmed Yesevî'yi karşılar. Karşıladıktan sonra onu huzuruna çay içmeye davet eder. Şeyh ise: “Bizim çayımız da yerimiz de burasıdır.” diye cevap verir. Rükneddin samimî olarak değil sembolik olarak “atından inerek” Şeyh'e iyi görünmeye çalışır. Ama onun bu amelleri Ahmed Yesevî'yi adaleti koruma yolundan vazgeçiremez. Rükneddin'in kırıp geçirdiği Karluklar, onun oğlunu kaçıırıp Şeyh'in huzuruna getirdiklerinde, Rükneddin'i değil, Karlukları himaye eder. Karluklar, Rükneddin'in Karluk elçilerinin kulak ve burunlarını kesip gönderdiğini söylerler. Karlukların bu muamele karşısında Rükneddin'in çocuğunu işkence etmek veya öldürmek için değil, onunla barışmak için kaçırdıkları ortaya çıkar. Onlar Şeyh'in huzuruna gelip ondan arabulucu olmasını ve bu sorunu çözmesini rica ederler:

“Zalim Rükneddin gelirse... balasının peşinden gelir, biliyorum... eğer gelirse, söyleseniz, babamız bir Âdem Ata, anamız bir Havva Ana, aklını başına toplasın, rahat dursun. Bir parça ekmeğimizi yememize müsaade ederse, biz de ona ilişmeyiz. Karluk da buranın sahibi. Ateşperest bir kâfir olarak size yalvarıyorum, baba. Hayır, derse, evini viran edip, balalarını ateşe atarız... İşte şimdi, ben gidiyorum. Namert gelmesin. Gelecek olursa, böyle aziz bir yerde kan dökülecek (s.126).”

Çok geçmeden Şeyh'in yanına devlet memurları ile Rükneddin gelir. Kendince gösteriş yaparak Karlukları kötüler, “bazıları dinden dönmüş, ben belime hazreti Ali'nin kılıcını bağlamışım”, diye böbürlenir. Çünkü: “Vali (Rükneddin) din-i İslâm'dan yana konuşursam, Şeyh beni destekler diye düşünür. (s.126)”

Lâkin Şeyh onu desteklemez, hatta ona nasihat de etmez: “Yazık bu laflara... Artık otuz yaşındaki bu çocuğa vaaz ve öğüt beyhudedir.” diyerek yanındaki küçük torbayı alıp valinin önüne atar. Rükneddin torbayı eline alıp eliyle ezer ve içinde toprak olduğunu görüp bunun: “Gözünü toprak doldurduğunda toprağa doyarsın” anlamına geldiğini hemen anlar ve yerinden kalkıp dışarı çıkar. Onun isteğine karşı Karluklar tarafından kaçırılan oğlu Fazliddin de babasıyla birlikte dönmez. Ahmet Yesevî, Rükneddin ile Karluklar arasındaki çetrefilli anlaşmazlığı çözerken rütbeye bakmaz, böylece adaletin terazisi bir kez daha şaşmadığını gösterir.

Mahmut Tamğaç Han'la Ahmed Yesevî'nin son görüşmesinin anlatıldığı sayfalar, Pîr-i Türkistan'ın ne kadar büyük bir zât olduğunu göstermektedir. Tabî ki, Mahmut Tamğaç Han'ın biricik oğlunun (Kutbeddin'in) evlenmeyi kabul etmeyip, büyük Şeyh'in yanında kalmayı tercih etmesi, bizim düşünce dünyamız ve zahirî ölçülerimize göre anlaşılabilir olabilir. Nitekim Mahmut Tamğaç Han'ın: “Oğlum Kutbeddin'e öğüt vererek, onu Semerkant'ta kalması için ikna ediniz” anlamındaki sözlerine Ahmed Yesevî şöyle bir cevap verir:

“Han cenapları, siz nefis-i ruhanî ile nefis-i hayvanî farkını dikkatten kaçırdınız. İşte şu sofradaki nimetler, bizdeki nefis-i hayvanîyi kandırmak (tatmin etmek – B.N. N.H.) için yeterlidir. Fakat Allah’ın yarattığı mahlûkat, sadece kursak endişesi çekmez. Onlara nefis-i ruhanî için de azık lâzımdır. Fakat insan, mahlûkatlar içinde en mükerrem zat imiş, ona nefis-i hayvanîden evvel ruhî ihtiyaç farzdır. Kulunun gözü de tok, gönlü de tok olmalı. Karnı tok, velâkin gönlü aç olan kimse imanınıza halel getirir. Şimdi Kutbiddin meselesine gelince... O delikanlının marifetten tarikata, tarikattan hakikate doğru meyl etmesi, sizin sözünü ettiğiniz kuş nefisinden farklıdır. Kuşun derdi tanede, suda. Kutbiddin’in derdi, siretini tamamen düzene sokup, vücudunu bütün hayvanî nefislerden tamamen âzat etmektir. Salih evlât, baba ile ananın gönül kıvancı, iftiharî değil mi?

- İftiharî, pîrim. Fakat o evlâdın pederiyile validesinin huzurunda yaşayıp onları şad edeyim, duâsını alayım diye düşünmesi de farz değil mi? Baba razı olursa, Allah da razı olur; demişler. Şeyh:

- Doğru. Allah’ın iradesi babanın muhabbetinden daha uludur. Yaradan Rabbim, Kutbiddin’in gönlüne nur-ı tecelliden bir parça bahşetmiş. Bu nur, şehzadelik hevesinden, bu dünya zevklerinden ve zenginlik yığmak sevincinden üstün geliyorsa, ne yapabilirsiniz? İbrahim Ethem’i hatırlayın. Allah’ın hükmüne baş eğmekten başka çareniz var mı? Sizin yapmanız gereken, hayır duâ ile Kutbiddin’i kendi hâline bırakmaktır. (s.252)”

Bu sohbette Şeyh biraz yumuşak konuşuyor gibi görünse de aslında Maverâünnehir gibi büyük bir coğrafyanın hükümdarı olan Tamğaç Han’a bu gibi cümleleri söylemek kolay değildir. Muhammad Tamğaç Han onun bu sözlerinden memnun olmasa da Şeyh’e karşı söz söylemenin edepsizlik olacağını düşünmüş olmalıdır.

Ahmed Yesevî şah u gedaya aynı derecede muamele eder. Özellikle halk arasındaki sıradan insanlarla kurulan ilişkiye ihtimam gösterir. Mekke'ye gidiş öncesi çobanlara ve çiftçilere hediyeler verir. Yazar, böylece romanda Ahmed Yesevî'yi hem talebelerine, hem de garip ve gurebaya merhameti bol bir zât olarak göstermiştir. Özellikle Şeyh'in hayvanlarına bakan çiftçilere izzet ikramlarda bulunduğu, öğrencilerinden Süleyman Bakırganî'ye develer hediye edip onu Harezm valisine yollaması bunun belirgin bir örneğidir.

Romanın vurgulanması gereken taraflarından biri de çeşitli yöntem ve anlatım teknikleriyle yazarın kalbindeki hisleri de okuyucuya yansıtmış olmasıdır. Şeyh Mekke-i Mükerreme'ye yola çıkmadan önce hanımıyla vedalaşır, onun rızasını alır. Caminin damına çıkan kahramanımız, eski Yesi/Türkistan semasına bakarken heyecanlanarak şöyle der:

“Dönüp sizi göremezsek, razı olun, ata yurt seması! Gariplerin gözyaşı gibi ışıldayan sayısız yıldızlar, sizler de razı olun bizden. Geceleri misafir yolcuların yolunu aydınlatan ay, razı olun! Bir anda cemalini gösteren güneş! Siz Allah nurunun bir zerresi, yer yüzünde bağları, ekinleri yetiştirip, rızık hâsıl edicisiniz. Altmış bir yıl ana beşiği gibi mürebbilik ettiğiniz için razı olun! (s.19)”

Ahmed Yesevî'nin doğduğu yurdu olan İsficap (Sayram)'a gelip anne babasının kabirlerini ziyaret edişinin anlatıldığı kısımda, kahramanımızın aklından şu sözler geçer:

“Benden razı olun anacığım, Allah'ın hükmüymüş, bizi erken terk ettiniz. Siz hayattayken size hizmet edemedik. İnşallah evlatlık borcumuzu mahşerde öderiz...”

Bu bölümler bize sadece Ahmed Yesevî'nin değil, aynı zamanda ömrü seksene yaklaşan (ömrü uzun olsun inşallah) yazarımız Sadullah Siyayev'in de Atalarının Toprağı Olan Ana Vatani ile vedalaşma sahnesi gibi görünmektedir.

Eserin faziletli yönleri çoktur. Onların hepsini bu küçük makaleye sığdırmak kolay değildir. En önemlisi, Sadullah Siyayev'in Pîr-i Türkistan Ahmed Yesevî'nin hayatı ve eserlerini öğrenip, onun irfan yolunun özelliklerini tahlil edip, cehri zikrin mahiyetine girebilmiş, böylece ulu dedemizin karakterini gerçekçi bir üslûpla betimleyebilmiş olmasıdır.

Burada eseri Türkiye Türkçesine kazandırdığı için emeklerini de takdirle karşıladığımız Prof. Dr. Şuayip Karakaş'a tekrar teşekkür etmek istiyoruz.

Bu romanın tercüme edilmesi, Özbek, Uygur ve Türkiye Türklerimiz için büyük bir hediye ve Yesevî araştırmaları açısından önemli bir hadise olmuştur. Ümit ederiz ki, romanı Turan topraklarındaki Azeri, Kazak, Kırgız, Türkmen ve diğer Türk kardeşlerimiz de kendi lehçelerine çevirerek, uluslarına hediye edeceklerdir.

Yayın İlkeleri

Aydın Türklük Bilgisi Dergisi, İstanbul Aydın Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü tarafından Bahar (Nisan) ve Güz (Ekim) olmak üzere yılda iki defa ve basılı olarak yayımlanan uluslararası hakemli bir dergidir.

Aydın Türklük Bilgisi Dergisi'nde, özgün olmak şartı ile Türk dili, edebiyatı, tarihî ve çağdaş Türk lehçeleri ve Türk dünyası edebiyatları ile ilgili araştırma, inceleme, tenkit ve değerlendirme yazıları kamuoyuna duyurulmak amacıyla yayımlanır. Bununla birlikte Sosyal Bilimlerin öteki alanlarından dil ve edebiyatla ilgili kültürel ve toplumsal problemleri konu edinen yazılara da yer verilir.

Aydın Türklük Bilgisi Dergisi'ne gönderilecek yazılarda öncelikle alanına katkı sağlayan özgün nitelikte bir "araştırma makale" veya daha önce yayımlanmış çalışmalarını değerlendiren, bu konuda yeni ve dikkate değer görüşler ortaya koyan bir "derleme makale" olması şartı aranır. Ayrıca, ilgili alanlarda yayımlanan bilimsel kitaplara ait makale formatındaki değerlendirme yazıları ile kitap eleştirileri de derginin yayın kapsamı içindedir.

Yayın kurulunun kararı ile alanında katkısı olduğu düşünülen yabancı dilden özgün makalelerin İngilizce veya Türkçe çevirilerine de derginin üçte birini geçmemek kaydı ile yer verilebilir. Çeviri makalelerin yayımlanabilmesi için çeviri metin ile birlikte özgün makalenin yazarından ya da hak sahibinden alınacak izin yazısının da gönderilmesi zorunludur.

Yazıların **Aydın Türklük Bilgisi Dergisi**'nde yayımlanabilmesi için, daha önce bir başka yerde yayımlanmamış veya yayımlanmak üzere kabul edilmemiş olması gerekir. Bilimsel bir toplantıda sunulmuş ancak basılmamış bildirilerden üretilmiş makaleler, bu durum dipnotta açıkça belirtilmek koşuluyla kabul edilebilir.

I. Makalelerin Değerlendirilmesi ve Yayın Süreci

Yayın için gönderilen makalelerin değerlendirilmesinde bilimsel nitelik en önemli ölçüttür. **Aydın Türklük Bilgisi Dergisi**'ne gönderilen tüm makaleler, Yayın Kurulu'na dergi yayının ilkelerine uygunluk ve nitelik bakımından değerlendirilir. Yayın kurulu, gönderilen bir makaleyi yayımlayıp yayımlamama ve gerekli gördüğü durumlarda makale üzerinde düzeltmeler yapma hakkına sahiptir. Yapılan ön inceleme sonucunda yayına uygun bulunmayan makale, değerlendirme sürecine alınmayarak yazarına bilgi verilir. Eksiklikleri varsa düzeltilmesi ve tekrar gönderilmesi için yazarına iade edilir.

Yayına uygun bulunan makale, değerlendirilmek üzere ilgili alandaki üç hakeme gönderilir. Hakemler, gönderilen makaleleri yöntem, içerik ve özgünlük açısından inceleyerek yayına uygun olup olmadığına karar verirler. Belirlenen süre içinde gelen hakem raporları göz önünde bulundurularak, makalenin yayınlanıp yayınlanmamasına karar yetkisi yayın kurulundadır. Makaleler, Yayın Kurulu tarafından uygun görülen bir sayıda yayımlanmak üzere programa alınır ve yazarı bilgilendirilir. Hakemlerin isimleri gizli tutulur ve raporlar beş yıl süre ile saklanır. Makalenin yayımlanmasının

ardından bir ay içinde yazarına makalenin yer aldığı sayıdan 3 adet gönderilir.

Değerlendirme sürecinden geçerek yayımlanması kabul edilen yazıların telif hakkı *İstanbul Aydın Üniversitesi*'ne devredilmiş sayılır. Bu nedenle yazılarla birlikte yayın haklarının dergiye devredildiğine ilişkin bir sözleşmenin bulunduğu "makale sunum formu"nun da doldurulup gönderilmesi gerekmektedir.

Aydın Türklük Bilgisi Dergisi'nde yayımlanan yazılardaki görüşlerin ve çevirilerin bilimsel, etik ve yasal sorumlulukları yazarlarına aittir. Yazı ve fotoğraflardan, kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir. Ancak, yayımlanan yazılar dergi yönetiminin yazılı izni olmaksızın başka bir yerde (basılı olarak ya da internet ortamında) yeniden yayımlanamaz. Yazar, yazısının/makalesinin mevcut dergide yayımlandığını belirtmek kaydı ile tümünü ya da bir bölümünü kendi amaçları için çoğaltma hakkına sahiptir.

Aydın Türklük Bilgisi Dergisi'ne yazı gönderen tüm yazarlar bu ilkeleri kabul etmiş sayılır.

II. Yayın Dili

Aydın Türklük Bilgisi Dergisi'nin yayın dili **Türkiye Türkçesidir**. Yayın ilkelerine uygun olmak şartıyla diğer **Türk lehçelerinde** yazılmış olan yazılara da dergide yer verilebilir.

III. Yazım Kuralları

Yapılan ön incelemede yazım kurallarına uyulmadığı tespit edilen makaleler düzeltilmesi için yazarına iade edilir ve yayım programına alınmaz. Dergimize gönderilecek makalelerde aşağıdaki kurallar dikkate alınmalıdır:

1. Ana Başlık: İçerikle uyumlu, onu en iyi ifade eden bir başlık olmalı ve **koyu** harflerle yazılmalıdır. Makalenin başlığı sözcüklerin ilk harfi büyük olacak biçimde yazılmalı ve en fazla 10-12 sözcük arasında olmalıdır.

2. Yazar ad(lar)ı ve adres(ler)i: Yazar(lar)ın ad(lar)ı ve soyad(lar)ı **koyu**, adresler ise *eğik* harflerle yazılmalı; yazar(lar)ın varsa görev yaptığı kurum(lar), haberleşme ve e-posta adres(ler)i ilk sayfada dipnot ile belirtilmelidir.

3. Özet: Makalenin başında, konuyu kısa ve öz biçimde ifade eden ve en az 100, en fazla 150 sözcükten oluşan Türkçe ve İngilizce “özet” (abstract) bulunmalıdır. Özet içinde, yararlanılan kaynaklara, şekil ve çizelge numaralarına değinilmemeli; dipnot kullanılmamalıdır. Türkçe ve İngilizce özetlerin altında bir satır boşluk bırakılarak, en az 3, en çok 5 sözcükten oluşan anahtar sözcükler (keywords) verilmelidir. Yazılan İngilizce özetin (abstract) üzerinde makalenin İngilizce başlığı da verilmelidir.

4. Ana Metin: A4 sayfa boyutunda (29.7x21 cm.), MS Word programı, *Times New Roman* yazı karakteri ile, 12 punto ve 1.5 satır aralığıyla yazılmalıdır. Sayfa kenarlarında üst 3 cm., alt 3 cm., sol 3 cm., sağ 3 cm. boşluk bırakılmalı ve sayfalar numaralandırılmalıdır. Yazılar özet, abstract, şekil ve tablo yazıları da dahil 6.000 (altıbin) sözcüğü geçmemelidir. Metin içinde vurgulanması gereken kısımlar, **koyu** değil *eğik* harflerle ya da tek tırnak içinde yazılmalıdır. Metinde tırnak işareti + *eğik* harfler gibi çifte vurgulamalara asla yer verilmemelidir.

5. Bölüm Başlıkları: Makalede, düzenli bir bilgi aktarımı sağlamak üzere ara ve alt başlıklar kullanılabilir. Makaledeki tüm ara (normal) ve alt başlıklar (yatık) 12 punto ile sözcüklerin yalnız ilk harfleri büyük, koyu karakterde yazılmalı; alt başlıkların sonunda iki nokta üst üste konulmamalı ve bir satır sonra devam edilmelidir.

6. Tablolar ve Şekiller: Tabloların numarası ve başlığı bulunmalı, siyah-beyaz baskıya uygun hazırlanmalıdır. Tablo ve şekiller ayrı ayrı sıra sayısı verilerek numaralandırılmalıdır. Tablo çiziminde dikey çizgiler kullanılmamalıdır. Yatay çizgiler ise yalnızca tablo içindeki alt başlıkları birbirinden ayırmak için kullanılmalıdır. Tablo numarası üste, tam sola dayalı olarak dik (normal); tablo adı ise, her sözcüğün ilk harfi büyük olmak üzere eğik (*italik*) yazılmalıdır. Tablolar metin içinde bulunması gereken yerlerde olmalıdır.

Örnek: Tablo 1: *Farklı yaklaşımların karşılaştırmalı analizi.*

Şekil numaraları ve adları şeklin hemen altına ortalı şekilde yazılmalıdır. Şekil numarası eğik yazılmalı, nokta ile bitmeli, hemen ardından sadece ilk harf büyük olmak üzere şekil adı dik yazılmalıdır.

7. Görseller: Yazı içerisinde resim, fotoğraf ya da özel çizimler varsa bu belgeler kısa kenarı 10 cm olacak şekilde 300 ppi'da (300 *pixels per inch* kalitesinde) taranmalı, JPEG formatında kaydedilmeli, ayrıca metin içinde kullanılan tüm görsel gereçler makaleye ek olarak JPEG formatıyla gönderilmelidir. İnternette indirilen görsellerin de 10 cm-300 ppi kurallarına uygun olması gerekmektedir. Görsellerin

adlandırmalarında, şekil ve çizelgelerdeki kurallara uyulmalıdır. Dergi yayın kurulu, teknik olarak problemlili ya da düşük kaliteli resim dosyalarını yeniden talep edebilir ya da makaleden tümüyle çıkartabilir. Kaynak olarak kullanılacak görüntülerin kalitesinden ve yayımlanıp yayımlanmamasından yazar(lar) sorumludur.

Resim ve fotoğraflar siyah beyaz baskıya uygun hazırlanmalıdır. Görsel numaraları ve adları görsellerin hemen altına ortalı şekilde, eğik yazılmalıdır. Görsel tipi ve numarası eğik yazılmalı (*Resim 1.*; *Şekil 1.*), nokta ile bitmeli, hemen yanından sadece ilk harf büyük olmak üzere görsel adı dik (normal) yazı karakteri ile yazılmalıdır.

Örnek: *Resim 10.* Wassily Kandinsky, 'Kompozisyon' (Anna-Carola Krausse, 2005: 91).

Şekil, çizelge ve resimlerin kullanıldığı sayfa sayısı 10'u geçmemeli, işgâl ettikleri alan yazının üçte birini aşmamalıdır. Teknik imkâna sahip yazarlar, şekil, çizelge ve resimleri aynen basılabilecek nitelikte olmak şartı ile metin içindeki yerlerine yerleştirebilirler. Bu imkâna sahip olmayanlar, bunlar için metin içinde aynı boyutta boşluk bırakarak içine şekil, çizelge veya resim numaralarını yazabilirler.

8. Dipnotlar: Dipnot kaynak göstermek için kullanılmamalı, dipnot kullanımına yalnızca açıklayıcı ek bilgileri için başvurulmalı ve otomatik numaralandırma yoluna gidilmelidir.

9. Alıntı ve Göndermeler/Atıflar: Yazar doğrudan ya da dolaylı olarak yaptığı tüm alıntılara aşağıdaki örneklere göre göndermede bulunmalıdır. Burada belirtilmeyen durumlarda

APA 6 formatı kullanılmalıdır. Doğrudan alıntılar tırnak içinde verilmeli ve *eğik* yazılmalıdır.

Göndermeler için asla dipnot kullanılmamalıdır. Tüm göndermeler parantez içinde ve aşağıdaki biçimde yazılmalıdır.

Tek yazarlı çalışmaya yönelik genel göndermelerde: (Carter, 2004).

Tek yazarlı çalışmanın alıntı yapılan belirli bir yerine göndermelerde: (Bendix, 1997: 17).

İki yazarlı çalışmalara göndermelerde: (Hacıbekiroğlu ve Sürmeli, 1994: 101).

İkiden fazla yazarlı yayınlarda, metin içinde sadece ilk yazarın soyadı ve “vd.” yazılmalıdır: (Akalın vd., 1994: 11).

Kaynakça kısmında ise, birden fazla yazarlı yayınların diğer yazarları da belirtilmelidir.

Metin içinde, gönderme yapılan yazarın adı veriliyorsa kaynağın sadece yayın tarihi yazılmalıdır: Gazimihal (1991: 6), bu konuda “.....”nu belirtir.

Yayın tarihi olmayan yapıtlarda ve yazmalarda yalnızca yazarların adı yazılmalıdır: (Hobsbawm)

Yazarı belirtilmeyen ansiklopedi vb. yapıtlarda ise kaynağın ismi, varsa cilt ve sayfa numarası yazılmalıdır: (Meydan Larousse 6, 1994: 18)

İkinci kaynaktan yapılan alıntılar da aşağıdaki gibi yazılmalı ve kaynaklarda belirtilmelidir: Lepecki'nin de ifade ettiği gibi “.....” (Akt. Korkmaz 2004: 176).

10. Kaynaklar: Metnin sonunda, yazarların soyadına göre alfabetik sırayla aşağıdaki örneklerde gösterildiği gibi yazılmalıdır. Kaynaklar, bir yazarın birden fazla yayını olması

hâlinde, yayımlanış tarihine göre sıralanmalı; bir yazara ait aynı yılda basılmış yayınlar ise (2004a, 2004b) şeklinde gösterilmelidir:

a. Kitaplar

Öztürkmen, A. (1994). *Türkiye’de Folklor ve Milliyetçilik*, İstanbul: İletişim Yayınları.

Carter, A. (2004). *Dans Tarihini Yeniden Düşünmek*, çev: Cansu Şipal, İstanbul: BGST Yayınları.

b. Makaleler

Sarisözen, M. (1970). Bağlama Metodu, *Folklor/Halkbilim* (1): 12-16.

Bakka, E. ve Felföldi, L. (2002). Whose Dances, Whose Authenticity? *Dance Research* (32): 3-18.

c. Kitap içi bölümler

Lepecki, A. (2004). Concept and Presence: The Contemporary European Dance Scene. *Rethinking Dance History: A Reader*, ed. Alexandra Carter, London: Routledge, s: 176-190.

Şahin, M. (2013). Klinik Psikolog Olmak. *Klinik Psikoloji*, ed. Linden, W. ve Hewitt, P. L. Ankara: Nobel, s: 1-16.

d. Tezler

Dehmen, B. (2005). Ulusal ve Küreselin Kesişme Noktasında Halk Danslarına Bir Yaklaşım: Dansın Sultanları, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

e. İnternet kaynakları

İnternette elde edilen verilerin kaynakları mutlaka gösterilmeli ve Kaynaklar’da erişim adresi ve erişim tarihi

belirtilerek verilmelidir. Erişim adresi olarak kaynağın yer aldığı web sayfasının (ana sayfa) adresi değil, kaynağın görüntülendiği adres verilmelidir.

<http://www.tdkterim.gov.tr/bts/> (12.10.2014).

Aksu, G. (2011). Özgür Bir Beden, Özgür Bir Sanat Dalı, *Yazında ve Çeviride Beden*, Akřit Göktürk'ü Anma Toplantısı (15-17 Mart 2006) İstanbul Üniversitesi. <http://mimesis-dergi.org/2011/04/ozgur-bir-alan-ozgur-bir-sanat-dali/>. (12.10.2011).

f. Görüşmeler

Ural, U. (2014). Artvin halk dansları çalıştırıcısı Uđur Ural ile ÜFTAD ofisinde yapılan görüşme, İstanbul: 19 Temmuz.

IV.Yazıların Gönderilmesi

Yukarıda belirtilen ilkelere ve kurallara uygun olarak hazırlanmış yazılar, “makale sunum formu” ile birlikte e-posta yoluyla aşağıdaki adreslere gönderilebilir.

Ön inceleme ve hakem değerlendirmesi doğrultusunda geliştirilmek ve/veya düzeltilmek üzere yazarlarına geri gönderilen yazılar, gerekli düzeltmeler yapılarak en geç, bir ay içinde tekrar dergiye ulaştırılır.

İletişim Bilgileri:

Aydın Türklük Bilgisi Dergisi Yayın

Koordinatörlüğü,

İstanbul Aydın Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi,
Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü,
Beşyol Mahallesi, İnönü Caddesi, Nu: 38
Sefaköy, Küçükçekmece/İstanbul.

Tel: (212) 444 1 428